

LBRIS

We know
books

Ionel Teodoreanu

Ulita copilăriei

CUPRINS

Cuvânt-înainte.....	7
Bunicii	11
Vacanța cea mare	14
Cel din urmă basm	35
Ulița copilăriei	113

BUNICII

Era într-un început de primăvară. În casa bunicilor aceeași tăcere blajină – pe care o știam de mic copil – îmbătrânită parcă.

Pe la geamurile albastrii de noapte, râdeau merii înfloriți, ca niște copii cu obraji clăbuciți de săpun. În depărtare, luna apărea printre nori, ca un zbor luminos de hulub.

În odaia de culcare, adunați în jurul unei măsuțe, stăteau bunicii și cu mine. Ei jucau cărți: o concină.

Eu, aplecat asupra caietului, cu părul învolburat, cu creionul în mână, mă tot gândeam la hulubii albi și scriam:

*Corăbioare de hârtie
Cu câte-un alb și fin catarg,
Pe care vântul le răstoarnă;
Ceșcuțe mici de porțelan
Ce cad de sus și nu se sparg.*

Bunica: Concina mare și doi fanți! Piii! Ce mai noroc!...
Zâmbeam și scriam:

*Crenguți de liliac în floare
Pe care-o mână visătoare
A început să le-mpresoare.*

Bunica: Ionel, spune tu drept: o cafeluță sau o dulceață de caise?

Eu: Și una și alta, mamaie.

Și scriam:

Dar iar se-mprăstie-n văzdub

Cu palpitări dezordonate,

Aplaudând în chip frenetic,

În loja nopții de-ntuneric,

Cu mâni în alb înmănușate.

Bunica: Ionel, la noapte să-ți aprind candela?

Eu: Cum vrei mata, mamaie...

Și scriam:

Pe catifeaua nopții sunt dantelă vie,

Sau printre buclele ei brune, șuviță argintie.

Balet improvizat de lună,

Un foșnitor balet de spumă.

Bunica: Stăi, că nu mai merge așa; ai luat de două ori cu zece!

Eu, emoționat: Papaie! Hulubii zboară noaptea?

Bunicul, distrat: Nu. Am treflele și concina mică! Aha!

Eu, în gând: Zboară, nu zboară, eu tot scriu:

Și-mi par

Minuscule căldări de var

Pentru-a clădi în noaptea pură

O zi de-argint în miniatură.

Închideam ochii, îmi aplecam fruntea pe caiet, surâ-
zându-mi mulțumit...

Bunica: Ionel, ai s-adormi, măi băiete!

Eu: Eiii, mamaie! Și iar scriam:

Dar osteniți de-atât zburdat

Pe o alee din grădină definitiv s-au așezat;

Ș-așa îmi par

Un șir de copilași într-un iatac de pensionat,

Când seara – îmbrăcați în cămeșuțe lungi –

Pe pături moi de lână ingenunchează-ncet,

Împreunează mâinile

Și se închină.

Bunica: Ne culcăm, Ionel?

Eu: Bine, mamaie! Să ne culcăm.

Bunica: Ionel!

Eu: Ce-i, mamaie?

Bunica, zâmbind șiret: Să nu-ți mănânce motanul hulubii.

Eu: Eiii...

Bunica: Noapte bună!

Eu: Noapte bună!

VACANȚA CEA MARE

*L'ormeau viril monte ea droite ligne
Mais toi, liant, déliant les tours
Et les retours de ta molle vigne,
Dis-nous un chant de rêve et d'amour*

CHARLES MAURRAS

I.

Dinu cercă să-și întredeschidă iscoditor pleoapele neliniștite.

Zări obrajii lucii ai merelor domnești culcate pe rogojină la căpătâiul lui, rumeneala lor hilară; clipi stângaci și abia desluși – prin tremuraturul de ploaie subțire al genelor – gleznelile goale, sandalele mici...

Îi înțepenise gâtul și-l săgeta brațul drept pe care-și sprijinise capul, dormind; totuși nu îndrăzni să se miște. Obrazul descoperit i se înroșise treptat, sub privirile pe care le bănuia îndreptate asupra-i; și-l simțea – după fierbințeală – deopotrivă de aprins cu pleoapele străbătute de lumină. Îl rușina roșeața obrazului, nu goliciunea trupului. Ar fi vrut să-l acopere cu mâna stângă rămasă slobodă alături de șold;

dar, închipuindu-și ochii care-l măsurau în voie, socotindu-l adormit, depărtarea de la mână la obraz îl spăimântă.

Îl ispiti din senin un gând copilăros: *Dac-aș striga: Cu-cu! Oare s-ar speria? S-ar supăra?* Un cârcel îi străbătu umărul: *Dacă i-aș spune: Doamnă, iertați-mă, dar... nu mai pot sta așa... vă rog, plecați... vreau să mă îmbrac!*

Ș-apoi?...

Sfruntarea gândului îl înmărmuri și-l împurpură de-a binelea.

Auzi zornăitul ușor al sandalelor: se îndepărtau. Folosindu-se de acest răgaz, își târi anevoie brațul amortit de sub cap, rămânând cu obrazul culcat de-a dreptul pe rogojină.

Oare pleacă?

Tăcerea sandalelor îi răspunse: se oprise.

O adiere de vânt izbucnită fără veste, ca un joc de ape din pământ, înfiora gleznele Ioanei; îi înflorește mirat rochia albastră, golindu-i până peste genunchi tulpinile vii ale picioarelor, și-i *invârtește* luminos șuvițele aurii, ca pe o boabă mare de polen într-o roire de bondari.

O văzuse! Îl copleși o bucurie vioaie, care-i înfrigură inima spre trupul din preajmă: zbor viu de pe o creangă de cireșe coapte.

Și surâse copilul, îmbujorat și viclean, la fel cu merele domnești care-i meneau la căpătâi.

Dojană a pădurilor, un nor posomorât învineți soarele, îngândură valurile, încruntă ierburile și trecu uitat...

În urmă-i, lumina zvâcni din nou. Și iazul oglindi orbit albastrul salt al cerului cu coamă lungă de soare. Ioana nu se îndura să plece. O ademenise înspre iaz orăcăitul broaștelor: dârz și hărăgos, și necurmat, ca o sfadă într-o șatră de țigani. Și începuse să colinde malul, cu pasul lent de mâlul smolit și molatic. Mergând, zărise într-o scobitură adăpostită a malului trupul gol al lui Dinu, întins pe rogojină, cu fața în jos, la umbra unui arin.

Dintru-ntâi, neașteptata arătare o hotărâse să plece îndărăt spre livadă.

După o scurtă șovăire, se răzgândise: prea era de copil trupul lui Dinu care dormea; prea era nevinovată învecinarea merelor cu grămada de castane roșietice a cârlionților burăți ruginiu prin frunzele arinului! Și-apoi nu făcea altceva decât să-și urmeze drumul! Și nu era nimeni să vadă și să-i tălmăcească roșeața obrazilor ei!

O broască înfricoșată se *bunduci* lângă o piatră, cu trupul zbuțumiat de hopurile inimii. Ioana o atinse cu piciorul, stârnind un salt bleg, împlinit în apă.

Doarme... sau se preface? Întoarse capul. Era atâta tihnă surâzătoare pe chipul și pe trupul gol, încât merele de la căpătâi păreau singurele gânduri deștepte, rotund întrupate din frăgezimea somnului. *Doarme!* Se apropie de Dinu: îi venea să-l dezmierde, fără gând vinovat.

Abia învoit din sfiala copilăriei, trupul se mlădia biruitor spre adolescență. începând de la glezne, era o armonioasă împletire și despletire de mușchi lungi, pe mioarele oaselor

subțiri, sub pielea uscată, netedă, bronzată de soarele verii: părea un trup de gitană tânără.

Privindu-l, Ioana ascultă sunetele pe care le vor scoate din el mângâierile sau loviturile vieții; își închipui glasul lui de mai târziu: va avea desigur sonoritatea gravă a bronzului care-i acoperea trupul și stridența pătimașă a nodurilor de aramă care-i îngreuiau capul.

Și loviturile inimii în trupul de bronz răsunau în urechile ei, ca bătăi de clopot pentru slăvirea acelei clipe de vară și de tinerețe...

Vâslit de foșnete domoale, soarele pogora spre apus. Și părea că Arhanghelul Toamnei, izgonit din slăvi, în acest sfârșit de vară, plutea mâhnit și singur deasupra pădurilor, boltindu-și, tot mai albastre, largile aripi de cer...

Ioana privi cerul: era târziu. Trebuia să se întoarcă la conac. Dinu tresări. Gânduri nebune îi alergau prin goana sângelui: Ioana îngenunchease pe rogojină, lângă el.

Simți pe grumaz, ca o bură de furtună, vârfurile degetelor reci, și-n trup, o ploaie fărâmițată de fiori.

Mâinile mici îi ocoliră rotunjimea umerilor. Și alintarea se făcu deplină de-a lungul spinării... pluti învălurită înainte... până departe, pe glezne, unde se opri: mâinile Ioanei îi încolăceau gleznela, ca două brățări umede.

Și altă dezmierdare porni: învălui lung pulpele; se arcui pe șolduri... fugi pe spinare... Dinu, simți mânuțele ude pe obrazu-i fierbinte; le simți apoi apăsându-i buclele ca pe un strugure cu boabe mari, pe care vrei să-l storci.

O bulboană roșie îi sorbea sângele spre tâmpile; și buzele-i erau mușcate de așteptarea sărutării. Întreaga lui ființă se prefăcea într-un țipăt pe care-l sfărmi cu dinții, îl înăbuși cu pumnii, și tot străbate.

Deschise ochii, apucă un măr în neștire, își îngropă dinții adânc, sălbatec, în timpul acru...

Ioana fugise; îi auzi pașii repezi. Ochii lui tulburi o urmăriră până pe dâmb, de unde Ioana întoarse capul deodată, descoperindu-l. Își ascunse chipul pe rogojină. Dar inima lui neînfrânată fugea după Ioana, ca un galop de faun spre crângul cu ispite...

*

Pe plaja vânăta a cerului, fuga luminii scaldate spre apus în insule de mărgean risipise scoicile trandafirii ale norilor de seară.

Dinu, cu trupul potolit de înot, pășea spre mal urmat de valuri, ca un păstor al turmelor strălucitoare cu spinări de amurg. Și picăturile de apă prelinse, scuturate de pe el, cădeau cântând cu sunete de fluier.

*

— Ioana! Mi-e dragă Ioana!

— Mi-e dragă Ioana!

Mergea spre conac, prin livada cu pomii robiți de rod, călcând harfele ierburilor. Cădeau poamele coapte de pe crengi, cu zvonuri pline, și de pe buzele copilului cădea – greu

ca gutuile și aromat ca naramzele – numele celei dragi. Departe, spre soare-apune, Mucenicii Amurgului – aureolați de nori pe boltirea zării și luminați de candelă tănuite prin păduri – binecuvântau noaptea.

Umbrele veneau ușoare, purtând cu ele cățuile de-argint albastru, din care fumea pe dealuri răsăritul lunii...

— Ioana! Mi-e dragă Ioana!

Mergea cu pas zvâcnit cântând puterea unui nume.

Sireapă dănțuire de nomazi în jurul unui foc, dragostea lui juca în jurul unui nume. Și gândurile-i fluturau ca plete negre de nomazi și răsuna ca salbele țigăncilor, căci sufletul și gândurile-i se roteau la jarul unui nume:

— Mi-e dragă Ioana!...

*

— Mănâncă, Dinule: nu vezi că te-ai sfrijit!

— ...Ori ești bolnăvioară, drăguță mioară?...

— Ei, Dinule! Acuș începe școala, și o să tânjești după mâncărurile de-acasă!

— Lăsați băiatul în pace! Nu vedeți că-i îndrăgostit!

Idioților! le răspunse răstit tuturor, dar în gând, cu ochii plecați în jos.

De ce nu-l lăsau în pace? Îi venea să plângă. O zărise la celălalt capăt al mesei pe Ioana: zâmbea, pesemne și ea se distra pe socoteala lui!

Se simțea umilit, stânjenit... Tăcuse mereu, cu gândul închinat Ioanei, și tăcerea îl împotmolise ca o ninsoare.

LIBRIS | water books

I se păru că a uitat sunetul oricărei vorbe, rostul oricărei mișcări. Și felurile nu se mai isprăveau, și glumele... glumele neroade!

Masa lungă de brad întinsă afară sub umbrarul de verdeață, „de unde se vede frumos“, huia de râsetele mulților oaspeți din jurul ei, de ciocnetul paharelor, de zarva tacâmurilor și a farfuriilor. De-a lungul mesei presărate cu flori de luncă, flăcările lumânărilor, închise în globuri de cristal, se învăluiau în neliniștea fluturilor de noapte.

În vale, pe valurile iazului, sclipeau paftalele lunii. Pe câmp încolo ardeau focuri de coceni, ca tufe de bujori.

— Bravo!...

Toate fețele se îndreptară spre capul mesei, unde o uriașă harbuzoaică, tolănindu-și făptura de idol al broaștelor pe o tavă de argint, venise să desăvârșească ospățul. Începură de-a valma prinsorile și prorocirile:

— Roș; ba galben! Aș, e roz! Vom vedea!

Mama lui Dinu îi ciocăni coaja cu familiaritate; îi tăie capacele, creștându-le pe dinăuntru câte o cruce rubinie, era doar jertfă creștinească; și începu înfelierea meșteșugită a pântecosului trup.

— Aaa!

— Minunat!

Pe tot cuprinsul tăvii se înălțau – răsfrânți în luciul argintului – ghețari de jar zimțat, prin care luceau viclean ochii de diavoli ai sâmburilor. Comesenii părură deodată niște giganți cu chipurile înveselite de arătarea acestui iad pitic.